

EU-konvergenskrav og offentlige budgetstramninger

Finanspolitiske stramninger koster europæisk og dansk vækst i 2011

Gennemføres de omfattende finanspolitiske stramninger, som EU har lagt op til i forlængelse af konvergenskriterier, vil det ramme væksten i EU hårdt. Alene i 2011 vil stramningerne på de offentlige budgetter koste 1 procent på den europæiske vækst og op mod 1,6 millioner europæiske arbejdspladser. Samtidig vil stramningerne ramme dansk økonomi hårdt. I 2011 vil den danske vækst blive 0,4 procent lavere som følge af stramninger, hvilket svarer til 6,7 mia. kr. Det vil koste næsten 10 mia. kr. på den danske eksport og 11.000 arbejdspladser.

af international økonom **Signe Hansen**
& direktør **Lars Andersen**

11. maj 2010

Analysens hovedkonklusioner

- EU har som følge af konvergenskriterierne givet henstillinger til en række EU-lande om at indhente underskuddet på deres offentlige budgetter. Gennemføres disse stramninger, vil det koste 1 procent på den europæiske vækst og 1,6 millioner europæiske job vil gå tabt.
- Fordi Danmark er en lille åben økonomi, bliver vi hårdt ramt, når vores samhandelspartnere strammer finanspolitikken. Gennemføres de europæiske stramninger, som EU lægger op til, vil den danske vækst alene til næste år blive 0,4 procent lavere. Det svarer til et tab på 6,7 mia. kr.
- Når væksten i Danmark bliver lavere, kan det mærkes på både eksporten og beskæftigelsen. I 2011 vil den danske eksport blive næsten 10 mia. kr. lavere, hvis EU's henstillinger gennemføres i medlemslandene. Samtidig vil stramninger frem mod 2011 koste 11.000 arbejdspladser i Danmark.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

Tlf. 33 55 77 17

Mobil 40 25 18 34

la@ae.dk

Kommunikationschef

Janus Breck

Tlf. 33 55 77 25

Mobil 40 61 34 38

jb@ae.dk

Europæiske stramninger koster vækst og beskæftigelse i EU

Mens Europa efter krisen så småt er ved at komme tilbage på vækstsporet, kan krisen samtidig mærkes på de offentlige budgetter i Europa. I forlængelse af konvergenskriterierne er EU-kommissionen kommet med henstillinger om, at 20 ud af 27 EU-lande skal stramme finanspolitikken i de kommende år. I gennemsnit anbefales det, at EU-landene strammer finanspolitikken med godt 1 pct. af BNP frem mod 2011.

Sådanne stramninger vil få store konsekvenser for europæisk økonomi. Tabel 1 viser effekterne på EU-27, når de europæiske lande strammer finanspolitikken, som der lægges op til i henstillingerne (For yderligere information om beregninger se boks 1). Følger landene henstillingerne, vil det betyde, at BNP-væksten i 2011 vil være 1 procentpoint lavere. Det vil samtidig medføre, at 1,6 millioner job vil gå tabt i EU i 2011 som et resultat af stramningerne.

Tabel 1. Effekten på EU-27, når EU strammer finanspolitikken

		2011
Ændring i BNP-vækst	Procentpoint	-1,0
Beskæftigelse	Millioner personer (akkumuleret)	-1,6

Anm: I beregningerne er det antaget, at den gennemsnitlige finanspolitiske stramning i EU vil være på godt 1 pct. frem mod 2011. Det er antaget, at de finanspolitiske stramninger vil være ligeligt fordelt på færre offentlige investeringer og højere skatter. Det er ligeledes antaget, at den europæiske pengepolitiske rente vil være lavere i scenariet med finanspolitiske stramninger sammenlignet med det neutrale forløb. Der er tale om den akkumulerede beskæftigelseeffekt fra, at landene starter med at stramme finanspolitikken i 2010 og frem til 2011. De 0,3 millioner færre jobs skyldes nedlæggelser i 2010. For yderligere information om beregninger se boks 1.

Kilde: AE pba. den internationale makroøkonomiske model HEIMDAL.

Der er således en stor risiko forbundet med at stramme finanspolitikken i en sådan grad, som der lægges op til med EU-henstillingerne. Selvom der er ved at være lys for enden af tunnelen, og mange EU-lande igen forventer positive vækstrater i 2010, forventes væksten i Europa ikke at være tilbage på det historiske vækstspor før tidligst til næste år. Med andre ord er det økonomiske opsving stadig så skrøbeligt, at kraftige opstramninger af finanspolitikken meget vel kan komme til at betyde, at luften igen går ud af europæisk økonomi, og at arbejdsløsheden i Europa vil bide sig fast på et permanent højt niveau i de kommende år.

De europæiske stramninger rammer dansk vækst og beskæftigelse hårdt

Danmark har ikke fået en henstilling fra EU. Regeringen har netop offentliggjort Danmarks konvergensprogram, der gør status over, hvorvidt Danmark har levet op til kriterierne i Vækst- og Stabilitetspagten.

Selv i en situation, hvor Danmark vælger ikke at stramme finanspolitikken, som der ellers lægges op til i konvergensprogrammet og regeringens konsolideringsplan, vil dansk økonomi blive ramt, når vores samhandelspartnere strammer finanspolitikken. Der er i forvejen usikkerhed om, hvor godt opsvinget har fået fat, og denne usikkerhed forstærkes i høj grad af, at det meste af Europa nu skal ud og stramme finanspolitikken markant. De såkaldte spill-over-effekter på Danmark er særligt store, fordi Danmark er en lille åben økonomi, der i høj grad afhænger af eksporten til udlandet.

Tabel 2 viser spill-over-effekterne for Danmark, når de europæiske lande strammer finanspolitikken med godt 1 pct. af BNP frem mod 2011, som der er lagt op til i EU's henstillinger.

Tabel 2. Effekten på dansk økonomi, når EU strammer finanspolitikken		
		2011
Ændring i BNP-vækst	Procentpoint	-0,4
	Mia. kr. 2010-priser	-6,7
Eksport	Mia. kr. 2010-priser	-9,5
Beskæftigelse	Personer (akkumuleret)	-11.000

Anm: I beregningerne er det antaget, at den gennemsnitlige finanspolitiske stramning i EU vil være på godt 1 pct. frem mod 2011. Det er antaget, at de finanspolitiske stramninger vil være ligeligt fordelt på færre offentlige investeringer og højere skatter. Det er ligeledes antaget, at den europæiske pengepolitiske rente vil være lavere i scenariet med finanspolitiske stramninger sammenlignet med det neutrale forløb. Der er tale om den akkumulerede beskæftigelseseffekt fra, at landene starter med at stramme finanspolitikken i 2010 og frem til 2011. De 2.000 færre jobs skyldes nedlæggelser i 2010. For yderligere information om beregninger se boks 1.

Kilde: AE pba. den internationale makroøkonomiske model HEIMDAL.

Som det fremgår af tabellen, vil dansk BNP vokse med 0,4 procentpoint mindre, end hvad der ville have tilfældet, hvis de europæiske lande ikke havde strammet finanspolitikken. Det svarer til, at BNP vil vokse 6,7 mia. mindre pga. de europæiske stramninger. Den lavere BNP-vækst i Danmark skyldes i høj grad, at vi i Danmark får sværere ved at eksportere vores varer til de andre europæiske lande, når efterspørgslen i disse lande falder som et resultat af stramningerne. Eksporten vil derfor ligeledes blive ramt. AEs beregninger viser, at dansk eksport i 2011 vil være knap 10 mia. lavere end situationen uden stramningerne i Europa.

Det smitter ikke kun af på væksten og eksporten, når de europæiske lande strammer finanspolitikken. Den danske beskæftigelse rammes ligeledes hårdt af de europæiske stramninger. Som det fremgår af tabel 2, vil 11.000 arbejdspladser i 2011 være gået tabt som et resultat af stramningerne. De arbejdspladser, der går tabt, vil ikke kun være arbejdspladser i eksporterhvervene, men ligeledes arbejdspladser i de erhverv, der leverer til eksporterhvervene, f.eks. serviceerhverv. På den måde vil den faldende efterspørgsel fra udlandet sprede sig i økonomien som ringe i vandet, og stramningerne vil i sidste ende få konsekvenser for alle sektorer i dansk økonomi.

Tabellerne ovenfor viser kun spill-over-effekterne på dansk økonomi af, at de europæiske lande strammer finanspolitikken. Strammer Danmark finanspolitikken, som der er lagt op til i konvergensprogrammet og regeringens konsolideringsplan, kan de negative effekter af de indenlandske stramninger lægges oveni effekterne af de europæiske stramninger. Spill-over-effekterne på dansk økonomi er altså mindst lige så store som effekterne af spareplanen. Hvis der ikke tages højde for spill-over-effekterne, når det vurderes, i hvor høj grad der er plads til stramninger i økonomien, kan det nemt være det, der sætter såvel det danske som det europæiske opsving over styr.

Samtidig er det sandsynligt, at forbrugere og investorer vil have mindre tillid til økonomien og derfor ændrer adfærd, hvis finanspolitikken i Europa strammes i en sådan grad, som der er lagt op til i henstillingerne fra EU. Hvis det bliver sværere at sælge og eksportere varer, vil virksomhederne være mindre tilbøjelige til at udvide og investere.

Det samme gælder for forbrugerne. Hvis sandsynligheden for at blive arbejdsløs er høj, vil forbrugerne forbruge mindre og spare mere op. Dermed vil de negative spill-over-effekter igen blive større, hvis tillidseffekterne blev inkluderet i beregningerne.

Alt i alt kan effekterne ovenfor meget vel være underkantsestimater, da beregningerne bygger på milde antagelser. Hvis der tages højde for tillidseffekter, spill-over-effekter fra USA og manglende rentenedsættelser, vil de negative effekter af stramninger i Europa blive endnu større på Danmark.

Boks 1. Antagelserne bag beregningerne

Beregningerne er foretaget på AEs internationale makroøkonomiske model HEIMDAL.

Det er antaget i beregningerne, at de 20 lande, der har fået henstillinger fra EU, strammer finanspolitikken i det omfang, som EU har anbefalet, med den undtagelse, at det er antaget, at det ikke vil være muligt at stramme finanspolitikken med knap 1 pct. af BNP i år. Det skyldes, at der allerede er gået et kvartal af 2010, og at der går tid fra, der bliver taget beslutning om en finanspolitisk stramning, til den kan føres ud i livet. Det er derfor antaget, at det kun vil være muligt at stramme finanspolitikken svarende til ¼ af den anbefalede stramning i 2010. I 2011 er det antaget, at landene strammer finanspolitikken, som angivet i henstillingerne. Samlet set baserer beregningen sig derfor på en finanspolitisk stramning i EU på godt 1 pct. frem mod 2011.

I beregningen er det antaget, at stramningerne i EU vil være ligeligt fordelt på færre offentlige investeringer og højere skatter. Desuden er det antaget, at ECB vil reagere på de forværrede konjunkturer ved at holde renten ¼ procentpoint lavere i 2011 end tilfældet uden stramningerne.